

ІВАН СЕМЕНОВИЧ КОСЕНКО
(03.12.1940–10.04.2022)**ПАМ'ЯТІ ТОВАРИША**

10 квітня 2022 року на 82-му році пішов з життя активний член Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова, відомий вчений-ботанік, селекціонер, дендролог, очільник Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України, засновник і Головний редактор журналу *Journal of Native and Alien Plant Studies*, кавалер усіх трьох ступенів ордена «За заслуги» та кавалер ордена «Ярослава Мудрого» V ступеня, лауреат Державної премії України в галузі архітектури, премій НАН України ім. В. Я. Юр'єва та ім. М. Г. Холодного, Заслужений працівник культури України, нагороджений багатьма міжнародними й відомчими медалями, почесними відзнаками й преміями, Почесний громадянин м. Умань, член-кореспондент НАН України, доктор біологічних наук, професор **Іван Семенович Косенко**.

Виконані під його безпосереднім керівництвом фундаментальні й прикладні дослідження з питань генетики й селекції деревних рослин, зокрема розроблення нової схеми прискорення селекційного процесу з включенням ланки *in vitro*, залученням у контрольовану гібридизацію фундука інтродукованих представників *C. chinensis* Franch. та адаптація цієї схеми для *Diospyros kaki* L. f., децю екзотичної для України хурми східної, дали змогу створити цінний вихідний матеріал для селекції, з якого вже отримано занесені до Державного реєстру сорти фундука 'Софіївський 1', 'Софіївський 2', 'Софіївський 15', а також сорти хурми 'Дар Софіївки', 'Ювілейна Косенка' й 'Адольф Ліщук' та відібрано ряд сортозразків, що готуються нині для подання на Державну реєстрацію.

Понад 42 роки свого життя — з першого квітня 1980 і до десятого квітня 2022 року — Іван Семенович присвятив збереженню та розбудові «Софіївки». Упродовж цих 42 років лише двічі «Софіївка» не змогла вчасно прийняти відвідувачів. Вперше це було у рік його призначення, коли в ніч з третього на четверте квітня «Софіївкою» пронісся селевий потік з понад 70-сантиметровою кригою, який знищив або пошкодив безліч унікальних рослин і зруйнував альтанки, чимало скульптур та багато історичних об'єктів парку. Однак тоді, у далекому 1980-му, молодий, енергійний директор був переконаний, що наслідки стихійного лиха можуть бути подолані. Він зумів мобілізувати всіх працівників «Софіївки», залучився підтримкою підприємств й установ міста та допомогою Уряду й Академії наук України й за чотири «Софіївка» знову набула звичного блиску.

Нове лихо настало рано-вранці 24 лютого 2022 року, в день, що назавжди змінив усе наше подальше життя. Саме тоді, у четвер, 24 лютого, внаслідок ракетного удару російських агресорів в Умані загинув перший мирний житель, а ще п'ятеро цивільних людей отримали поранення. Президент Володимир Зеленський заявив про запровадження воєнного стану на всій території нашої держави. У зв'язку із заборонаю масових заходів відкриття «Софіївки» було відтерміновано на невизначений час, з чим Іван Семенович не зміг змиритися, що й викликало у нього психосоціальний стрес, який і зумовив гострий ішемічний інсульт. Через тиждень після проведеної у клінічній лікарні «Феофанія» складної операції його серце зупинилося.

Іван Семенович був не лише вмілим організатором й вимогливим керівником, а також чуйною до оточення людиною, готовою допомогти й захистити. Він приділяв велику увагу створенню належних умов праці для всіх працівників «Софіївки», постійно піклувався про добробут пенсіонерів, зокрема й тих, які вийшли на пенсію ще до його зайняття посади директора, що допомагало ветеранам відчувати себе потрібними в колективі людьми. Іван Семенович надзвичайно шанобливо ставився до своїх учителів, зокрема Президента НАН України академіка Б. Є. Патона, багатьох вчених Національного ботанічного саду ім. М. М. Гришка НАН України, насамперед академіка НАН України А. М. Гродзинського, члена-кореспондента НАН України Т. М. Черевченко та професора М. А. Кохна. Він був і назавжди залишиться взірцем добропорядності та збереження традиційних сімейних цінностей, був турботливим сином, вдячним братом, надійним чоловіком, ніжним батьком чудових доньок, щирим і добрим тестем, милим дідусем. Іван Семенович завжди почувався щасливим, коли міг зробити добро не лише своїм близьким і рідним та своїм друзям, а й кожній, іноді й малознайомій людині. Усі, хто

знав Івана Семеновича, кому пощастило з ним спілкуватись і працювати, любили і поважали його за чуйне ставлення до людей, велику душевну щедрість, мудрість та оптимізм, невичерпний гумор, що гармонійно поєднувались із надзвичайним прагненням до пізнання істини й високим інтересом до нових знань, загостреним відчуттям нового на тлі здатності брати на себе відповідальність за справу, вмінням комунікувати й вирішувати конфліктні ситуації.

Наукова спільнота України й світу, всі колеги та друзі зберігатимуть пам'ять про Івана Семеновича Косенка — талановитого вченого, блискучого організатора науки, справжнього патріота незалежної України, й передаватимуть спогади про нього прийдешнім поколінням.

*Президія Українського товариства генетиків
і селекціонерів ім. М. І. Вавилова*

*Колектив Національного дендрологічного
парку «Софіївка» НАН України*

*Редколегія журналу
«Вісник Українського товариства
генетиків і селекціонерів»*